

ДЕРЖАВНА САНІТАРНО-ЕПІДЕМІОЛОГІЧНА СЛУЖБА УКРАЇНИ

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

щодо застосування засобу "Дезодерм" для дезінфекції шкіри рук та шкірних покривів, дезінфекції та маркування операційного поля, швидкої дезінфекції поверхонь

Київ – 2014

Організація – розробник: Державна установа "Інститут медицини праці Національної академії медичних наук України" та ТзОВ "ДезоМарк" (Україна).

Методичні вказівки призначені для закладів охорони здоров'я та інших організацій, що виконують роботи з дезінфекції та контролю якості дезінфекції.

Закладам та установам охорони здоров'я дозволяється тиражування цих методичних вказівок у необхідній кількості примірників.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Перший заступник головного
державного санітарного лікаря України

О.П.Кравчук

2014 р.

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

щодо застосування засобу "Дезодерм" для дезінфекції шкіри рук та шкірних покривів, дезінфекції та маркування операційного поля, швидкої дезінфекції поверхонь

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Повна назва засобу – дезінфекційний засіб "Дезодерм".

1.2. Фірма виробник - ТзОВ "ДезоМарк" (Україна).

1.3. Склад засобу, вміст діючих та допоміжних речовин, мас. %:
ізопропіловий спирт - 60,0-66,5; 1,3-дибутиловий спирт - 0,104-0,126 (діючі речовини), зволожуючі та пом'якшуючі шкіру компоненти, барвник*, загущувач, пом'якшувач, запашка – до 0,5; вода - до 100,0.

1.4. Форма випуску і фізико-хімічні властивості засобу. Засіб "Дезодерм" є готовим до використання розчином у вигляді прозорої рідини (або гелю) із специфічним запахом ізопропілового спирту і (або без) запашки. Залежно від функціонального призначення випускається у чотирьох модифікаціях: забарвлений* (жовто-оранжевий*) розчин або гель і безбарвний розчин або гель.

Засіб "Дезодерм" завдяки спеціальним функціональним добавкам не подразнює шкіру, регулює її водно-жировий баланс, не викликає алергійних реакцій та інших побічних ефектів.

* - тільки у рецептурі засобу для маркування операційного поля.

1.5. Призначення засобу. Засіб "Дезодерм" безбарвний використовують у нерозведеному стані для:

- гігієнічної та хірургічної дезінфекції (антисептики) рук медичного персоналу закладів охорони здоров'я, а саме: дитячих стаціонарів, стоматологічних клінік, акушерсько-гінекологічних клінік, пологових будинків, відділень неонатології, палат, блоків і відділень реанімації та інтенсивної терапії новонароджених, педіатричних відділень, відділень хірургічного профілю, маніпуляційних, перев'язувальних кабінетів, операційних, фізіотерапевтичних, патолого-анатомічних та інших відділень, амбулаторій, поліклінік, клінік пластичної хірургії, хірургічних бригад тощо;

- дезінфекції шкіри пацієнта (операційне та ін'єкційне поле, інвазивне медичне втручання, щеплення, установка внутрішньо-судинних пристроїв, таких, як наприклад, центральний венозний катетер, катетерів для спинальної або епідуральної анестезії, при внутрішньовенних, внутрішньом'язових, внутрішньошкірних, підшкірних маніпуляціях, при пункції органів, суглобів та

спинномозкового каналу, при малих хірургічних втручаннях і т.інш., у т.ч. антисептичної обробки шкіри новонароджених і дітей при проведенні всіх видів маніпуляцій);

- антисептичної обробки ліктьових згинів донорів, обробки дрібних ушкоджень шкіри тощо;

- гігієнічної дезінфекції рук персоналу клініко-діагностичних, мікробіологічних, біохімічних, бактеріологічних, серологічних та інших лабораторій, що працюють з потенційно інфікованим матеріалом, санітарного транспорту (у т.ч. машин швидкої медичної допомоги), у донорських пунктах та пунктах переливання крові, медико-санітарних частинах, фельдшерсько-акушерських та медичних пунктах;

- гігієнічної дезінфекції рук персоналу об'єктів комунально-побутового обслуговування (перукарень, салонів краси, SPA-центрів, манікюрних, педикюрних, масажних кабінетів, косметологічних клінік, салонів, соляріїв, лазень, саун тощо) до і після роботи з клієнтом, а також обробки шкіри клієнта при манікюрі, педикюрі, татуажі, пірсинзі та інших процедурах, пов'язаних із пошкодженням шкіри; для дезінфекції (санітарної обробки) шкірних окривів, обробки шкіри ніг з метою профілактики грибкових та ін. інфекцій;

- гігієнічної дезінфекції (антисептики) і деконтамінації шкіри рук персоналу харчопереробної промисловості (пекарні, кондитерські фабрики, молокозаводи, м'ясопереробні заводи, по виробництву пива, безалкогольних напоїв, мінеральних вод та інш.), підприємств і закладів агропромислового комплексу (молокотоварні ферми, птахофабрики тощо), парфумерно-косметичної, фармацевтичної, хімічної, біотехнологічної, мікробіологічної промисловості; для дезінфекції (антисептики) рук персоналу та відвідувачів закладів ресторанного господарства і торгівлі (їдальні, ресторани, ресторани швидкого харчування, магазини, супермаркети, ринки тощо);

- гігієнічної дезінфекції (антисептики) рук та антисептичної обробки шкіри у домашніх умовах при догляді за хворими, немовлятами, людьми похилого віку, в подорожах, у місцях підвищеної інфекційної небезпеки;

- гігієнічної дезінфекції (антисептики) рук персоналу та дітей дитячих дошкільних закладів, персоналу та учнів учбових закладів різних рівнів акредитації, працівників дезінфекційної, санітарно-епідеміологічної і ветеринарної служб, аптек і аптечних закладів, санаторно-курортних, спортивно-оздоровчих закладів різноманітного профілю, закладів соціального захисту (будинків престарілих, інвалідів), закладів зв'язку та банківських установах; для дезінфекції (антисептики) рук персоналу та пасажирів всіх видів транспорту (в т.ч. залізничного транспорту (в пасажирських вагонах та ін. об'єктах рухомого складу, на залізничних вокзалах та станціях) і авіатранспорту), об'єктів і підрозділів міністерств внутрішніх справ та оборони, в установах пенітенціарної системи, співробітників митниці і прикордонних служб та інших об'єктів, діяльність яких вимагає додержання санітарно-гігієнічних норм та правил;

- швидкої дезінфекції невеликих за площею поверхонь, виробів медичного призначення, у тому числі інструментів, рукавичок та інших невеликих за розмірами об'єктів в екстрених (ургентних) ситуаціях.

- знезараження надягнутих на руки персоналу гумових рукавичок (з матеріалів, стійких до хімічних речовин) під час оперативних втручань і маніпуляцій, що вимагають хірургічної антисептики;

- гігієнічної обробки рук і ін'єкційного поля населенням в побуті;

- дезодоруючої обробки спідньої білизни, панчіх або взуття.

Засіб "Дезодерм" забарвлений використовують у нерозведеному стані для дезінфекції та маркування шкіри тіла перед розтинами, пункціями, ін'єкціями та іншими хірургічними втручаннями.

1.6. Спектр антимікробної дії. "Дезодерм" виявляє бактерицидні, туберкулоцидні, віруліцидні (щодо збудників крапельних інфекцій, кишкових інфекцій та інфекцій з парентеральним механізмом передачі збудника – гепатити, СНІД) та фунгіцидні властивості. Має пролонговану дію, не містить жодних кумулятивних і довготривалих активних компонентів.

1.7. Токсичність та безпечність засобу. "Дезодерм" за параметрами гострої токсичності при введенні в шлунок належить до помірно небезпечних речовин (3 клас небезпеки відповідно до вимог ГОСТ 12.1.007), при нанесенні на шкіру – до мало небезпечних речовин (4 клас небезпеки відповідно до вимог ГОСТ 12.1.007). Не виявляє шкірно-подразнюючих та сенсibiliзуючих властивостей при одно- та багаторазовому нанесенні на шкіру. У нативному стані подразнює слизову оболонку очей.

2. ЗАСТОСУВАННЯ ЗАСОБУ З МЕТОЮ ДЕЗІНФЕКЦІЇ

2.1. Гігієнічна обробка рук засобом "Дезодерм".

Гігієнічна обробка рук включає звичайне миття рук водою зі звичайним (неантимікробним) милом та гігієнічну антисептику рук, тобто втирання засобу "Дезодерм" (розчин або гель), без застосування води, у шкіру рук з метою зниження числа мікроорганізмів, що знаходяться на них, відповідно до методу, наведеного у додатках 3 та 4 методичних рекомендацій "Хірургічна та гігієнічна обробка рук медичного персоналу", затв. наказом МОЗ України №798 від 21 вересня 2010 р.

Звичайне миття рук зі звичайним милом рекомендується проводити на початку і в кінці робочого дня, а також протягом дня у випадках "макроскопічно видимого забруднення рук", у тому числі виділеннями організму.

Стандартною процедурою упродовж робочого дня є антисептична обробка рук без застосування води, тобто втирання антисептика в шкіру рук.

Гігієнічну обробку рук із застосуванням втирання 3 мл засобу " Дезодерм " впродовж не менше 30 с. рекомендується проводити

перед:

входом в асептичні приміщення (передопераційну, стерилізаційні відділення, відділення реанімації, гемодіалізу та ін.); виконанням інвазійних втручань (установлення катетерів, проведення ін'єкцій, бронхоскопії, ендоскопії та ін.); діяльністю, при якій можливо інфікування об'єкта (наприклад, приготування інфузій, наповнення ємкостей розчинами та ін.); кожним прямим контактом з пацієнтами; переходом від інфікованої до

неінфікованої ділянки тіла пацієнта; контактом із стерильним матеріалом та інструментарієм; застосуванням рукавичок.

а також після:

контакту із забрудненими предметами, рідинами чи поверхнями (наприклад з системою збору сечі, забрудненою білизною, біосубстратами, виділеннями хворого та ін.); контакту з вже введеними дренажами, катетерами чи з місцем їх введення; кожного контакту з ранами; кожного контакту з пацієнтами; зняття рукавичок; користування туалетом; після чистки носа (при риніті є велика ймовірність наявності вірусної інфекції з наступним виділенням *S.aureus*).

Крім того, кожний заклад охорони здоров'я може розробити свій перелік показань, який включають в план профілактики ВЛІ, з урахуванням специфіки того чи іншого відділення.

2.2 Хірургічна антисептика рук засобом "Дезодерм"

Хірургічна антисептика рук проводиться методом втирання засобу в кисті рук та передпліччя, включаючи ліктьові згини відповідно до стандартної процедури, наведеної у додатку 3 методичних рекомендацій "Хірургічна та гігієнічна обробка рук медичного персоналу", затв. наказом МОЗ України №798 від 21 вересня 2010 р.

"Дезодерм" наносять на руки порціями (1,5 - 3,0 мл), включаючи ліктьові згини і втирають в шкіру протягом 30 с. Перша порція засобу наноситься тільки на сухі руки.

Протягом всього часу втирання засобу шкіра підтримується вологою, тому кількість порцій засобу, який втирається, та його об'єм суворо не регламентуються.

Під час процедури особливу увагу приділяють обробці кистей рук, яку проводять відповідно до стандартної методики, наведеної у додатку 4 методичних рекомендацій "Хірургічна та гігієнічна обробка рук медичного персоналу", затв. наказом МОЗ України №798 від 21 вересня 2010 р.

Кожну стадію обробки повторюють не менше 5 разів. При виконанні техніки обробки рук враховується наявність так званих «критичних» ділянок рук, які недостатньо змочуються засобом: великі пальці, кінчики пальців, міжпальцеві зони, нігті, білянігтьові валики та піднігтьові зони. Найбільш ретельно обробляють поверхні великого пальця та кінчики пальців, оскільки на них зосереджена найбільша кількість бактерій.

Останню порцію засобу втирають до його повного висихання.

Стерильні рукавички надягають тільки на сухі руки.

Після закінчення операції/процедури рукавички знімають, руки обробляють засобом протягом 2 x 30 с, а потім засобом для догляду за шкірою рук. Якщо на руки під рукавичками потрапила кров або інші виділення, ці забруднення попередньо знімають тампоном або серветкою, що змочені засобом, миють з миючим засобом. Потім ретельно відмивають водою від мила та висушують одноразовим рушником чи серветками. Після цього руки обробляють засобом 2 x 30 с.

2.3 Обробка ін'єкційного поля засобом "Дезодерм"

Обробку шкіри перед розтинами, ін'єкціями та іншими хірургічними втручаннями, а також перед введенням катетерів і пункцією суглобів здійснюють або протиранням стерильним ватним тампоном, рясно змоченим засобом або зрошенням на місці ін'єкції, розтину чи пункції з наступною витримкою після зрошення 30 с.

Для дезінфекції і маркування шкіри тіла перед розтинами, пункціями, ін'єкціями та іншими хірургічними втручаннями використовують забарвлений розчин "Дезодерму". Дезінфекцію і маркування операційного поля здійснюють шляхом нанесення засобу зволоженим стерильним тампоном або розпилювачем. Медичні маніпуляції здійснюють після повного висихання засобу.

Витрати засобу та час експозиції наведені у таблиці 1:

Вид обробки шкіри	Витрати засобу	Час експозиції
Гігієнічна дезінфекція рук	≈ 3 мл	30 с.
Хірургічна дезінфекція рук	≈ 10 мл	3 хв.
Дезінфекція сухої шкіри: перед пункціями та ін'єкціями	до повного зволоження	15 с.
перед пункціями суглобів, порожнин тіла і порожнистих органів, а також перед оперативними маніпуляціями		1 хв.
Дезінфекція жирної шкіри:		10 хв.
Вірус гепатиту В: без білкового навантаження		3 хв.
з білковим навантаженням		5 хв.
Рота-вірус		1 хв.

2.4 Обробка рукавичок засобом "Дезодерм"

Надягнуті на руки персоналу рукавички ретельно протирають зовні стерильним ватним або марлевым тампоном, рясно змоченим засобом (не менше 3 мл на тампон). Час обробки - не менше 1 хв. Експозиція - до повного висихання поверхні рукавичок.

2.5 Дезодоруюча обробка спідньої білизни, панчів або взуття засобом "Дезодерм"

Спідню білизну, панчи, шкарпетки або взуття оприскують засобом і залишають висохнути.

2.6 Дезінфекція поверхонь засобом "Дезодерм"

Засіб особливо придатний для дезінфекції важкодоступних поверхонь.

"Дезодерм (безбарвний)" використовують з метою дезінфекції та чистки невеликих поверхонь приміщень (двері, віконні рами, ручки, вентиля тощо); твердих меблів; медичних приладів, апаратів, устаткування з лакофарбовим, гальванічним, полімерним і гумовим покриттям; санітарно-технічного обладнання, прибирального інвентарю, зокрема:

- у стоматологічній та медичній практиці, де необхідна швидка дезінфекція (наприклад, оглядові крісла, прямі та кутові наконечники);
- офтальмологами та оптиками для запобігання вірусного інфікування очей;
- обладнання операційних, включно з операційними столами між операціями;

- предметів догляду за хворими (термометри, шпателі, гребінці, ножиці тощо);
- ліжок, матраців, ковдр і подушок;
- автомобілів швидкої допомоги та ящиків для сміття;
- інвентарю загального призначення, такого, як лотки, візки та кошики для транспортування, наприклад, перев'язувального матеріалу, ванн, оглядових кушеток, туалетних сидінь;
- одягу, такого як халати і взуття, що використовуються у операційних, гумових фартухів та інших засобів, що використовуються при загальному прибиранні.

Всі об'єкти зрошують засобом або протирають серветкою, що змочена засобом, із розрахунку не більше 50 мл/м² поверхні. Провітрювати приміщення після обробки та промивати оброблені поверхні не потрібно. Дезінфекцію можна проводити за присутності сторонніх осіб.

Режими дезінфекції об'єктів засобом "Дезодерм" наведені у таблиці 2:

Нозологічна форма/група інфекцій	Експозиція	Спосіб дезінфекції
Кишкові і крапельні інфекції бактеріальної етіології (включно з туберкульозом), кандидози	30 с.	Зрошення або протирання
Крапельні інфекції вірусної етіології вірусні інфекції з парентеральним механізмом передачі збудника (гепатити В і С, СНІД, грип)	5 хв.	Зрошення або протирання

3. КОНТРОЛЬ ЯКОСТІ ДЕЗІНФЕКЦІЇ ШКІРИ

Якість дезінфекції шкіри здійснюють шляхом бактеріологічного дослідження змивів з поверхні ділянок шкіри, які оброблені „Дезодермом”.

4. ЗАСТЕРЕЖНІ ЗАХОДИ ПРИ РОБОТІ ІЗ ЗАСОБОМ

4.1. Необхідні засоби захисту шкіри, органів дихання та очей при роботі із засобом. Медичний персонал, який виконує роботи із дезінфекції шкіри рук має бути забезпечений засобами індивідуального захисту: спецодяг (халат на довгий рукав, шапочка). Запобігати потраплянню засобу в очі.

4.2. Загальні застереження при роботі із засобом. З метою охорони праці, профілактики отруень та розвитку професійних захворювань необхідно дотримуватися наступних правил з охорони праці та техніки безпеки під час роботи з дезінфекційним засобом:

- до роботи із засобом тимчасово не допускаються особи, які мають ушкодження шкіри у вигляді подряпин, ран та подразнень, тому що ушкоджена шкіра створює умови для проникнення компонентів дезінфекційних засобів до організму;

- забороняється залишати без догляду дезінфекційний засіб. Невикористані дезінфекційний засіб та робочі розчини наприкінці робочого дня повертають до установи і здають особі, яка несе відповідальність за зберігання дезінфекційних засобів;

- забороняється вживати їжу, палити під час виконання робіт з дезінфекції. Після закінчення роботи обличчя та руки потрібно вимити водою з милом.

4.3 Методи утилізації засобу. Партії засобу "Дезодерм" з вичерпаним терміном придатності або некондиційні внаслідок порушення умов зберігання підлягають поверненню на підприємство-виробник для переробки.

Пролитий засіб збирають піском або іншим матеріалом, що добре поглинає рідину. Очищену поверхню промивають водою.

5. ОЗНАКИ ГОСТРОГО ОТРУЄННЯ. ЗАХОДИ ПЕРШОЇ ДОПОМОГИ ПРИ ОТРУЄННІ

5.1 Ознаки гострого отруєння. Явища подразнення слизової оболонки очей та верхніх дихальних шляхів.

5.2. Заходи першої допомоги при гострому (респіраторному) отруєнні засобом. При ураженні дихальних шляхів потрібно вивести потерпілого на свіже повітря чи у добре провітрюване приміщення, забезпечити спокій, тепло, звільнити від тісного одягу. Рекомендується вживати тепле молоко.

5.3. Заходи першої допомоги при попаданні засобу в очі. Промивають очі проточною водою протягом 10-15 хв. Після промивання очей потрібно звернутися до лікаря. При подразненні слизової оболонки очей рекомендується закапати в очі розчин сульфацилу натрію.

5.4. Заходи першої допомоги при попаданні засобу до шлунку. Промивають ротову порожнину і шлунок холодною питною водою. Необхідно дати випити потерпілому склянку теплого молока. Після надання першої допомоги потрібно звернутися до лікаря.

5.7. Якщо можливо, вказати специфічні антидоти засобу. Специфічні антидоти засобу не розроблені.

6. ПАКУВАННЯ. ТРАНСПОРТУВАННЯ. ЗБЕРІГАННЯ

6.1 Пакування засобу. "Дезодерм" упаковують у полімерні пляшки ємністю від 0,25 дм³ до 5,0 дм³. Допускається виробляти засб у вигляді одноразових серветок "Дезодерм", просочених засобом.

6.2. Умови транспортування засобу. "Дезодерм" транспортують у пакуванні виробника автомобільним чи залізничним транспортом відповідно до правил перевезення небезпечних вантажів автомобільним та залізничним транспортом.

6.3. Терміни та умови зберігання. "Дезодерм" зберігають у пакуванні виробника у добре вентильованих критих неопалюваних складських приміщеннях, які захищені від вологи та прямого сонячного проміння, за температури не вище 35 °С осторонь від джерел відкритого вогню та тепла відповідно до вимог ГОСТ 3885.

Гарантійний термін зберігання - 3 роки з дати виробництва.

7. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ ЯКОСТІ ЗАСОБУ

7.1. Перелік показників, які підлягають визначенню. Зовнішній вигляд, колір, запах, водневий показник (рН), показник заломлення, густина, масова частка спирту ізопропілового.

7.2. Методи визначення встановлених показників:

7.2.1 Зовнішній вигляд, колір і запах визначають візуально та органолептично згідно з ГОСТ 14618.0.

7.2.2. Водневий показник (рН) визначають відповідно до вимог ДСТУ 2207.1.

7.2.3. Показник заломлення визначають відповідно до вимог ГОСТ 18995.1

7.2.4. Густина визначають відповідно до вимог ГОСТ 18995.2

7.2.5. Масову частку спирту ізопропілового визначають за густиною (див. п.7.2.4) за допомогою таблиці густини водних розчинів спирту ізопропілового (Perry's chemical engineers' handbook. - 7th ed. / prepared by a staff of specialists under the editorial direction of late editor Robert H. Perry : editor, Don W. Green : associate editor, James O'Hara Maloney. TP151.P45, 1997, 660 с.)

За кінцевий результат приймають середнє арифметичне значення результатів не менше трьох паралельних вимірювань, розходження між якими не перевищує 1 % абсолютної похибки визначення.

Густина водних розчинів ізопропілового спирту при 20°C:

%	Г/см ³	%	Г/см ³	%	Г/см ³	%	Г/см ³	%	Г/см ³
0	0.9982	21	0.9688	42	0.9264	63	0.8751	84	0.8243
1	0.9962	22	0.9669	43	0.9239	64	0.8727	85	0.8219
2	0.9944	23	0.9651	44	0.9215	65	0.8702	86	0.8194
3	0.9926	24	0.9634	45	0.9191	66	0.8679	87	0.8169
4	0.9909	25	0.9615	46	0.9165	67	0.8656	88	0.8145
5	0.9893	26	0.9597	47	0.9141	68	0.8632	89	0.8120
6	0.9877	27	0.9577	48	0.9117	69	0.8609	90	0.8096
7	0.9862	28	0.9558	49	0.9093	70	0.8584	91	0.8072
8	0.9847	29	0.9540	50	0.9069	71	0.8560	92	0.8047
9	0.9833	30	0.9520	51	0.9044	72	0.8537	93	0.8023
10	0.9820	31	0.9500	52	0.9020	73	0.8513	94	0.7998
11	0.9808	32	0.9481	53	0.8996	74	0.8489	95	0.7973
12	0.9797	33	0.9460	54	0.8971	75	0.8464	96	0.7949
13	0.9876	34	0.9440	55	0.8946	76	0.8439	97	0.7925
14	0.9776	35	0.9419	56	0.8921	77	0.8415	98	0.7901
15	0.9765	36	0.9399	57	0.8896	78	0.8391	99	0.7877
16	0.9754	37	0.9377	58	0.8874	79	0.8366	100	0.7854
17	0.9743	38	0.9355	59	0.8850	80	0.8342		
18	0.9731	39	0.9333	60	0.8825	81	0.8317		
19	0.9717	40	0.9310	61	0.8800	82	0.8292		
20	0.9703	41	0.9287	62	0.8776	83	0.8268		